

La pagina 145 se arată că predicatul verbal la forma timpului viitor exprimă, printre altele, raportarea acțiunii la momentul vorbirii de exemplu: *ума не приложу, в толк не возыму*, ceea ce nu este suficient. În manual nu se arată că un asemenea viitor perfectiv cu sens de prezent se întrebuințează numai la forma negativă (*не скажу, не смогу, не пойму*) și exprimă o negație puternică, cu o valoare expresivă mult mai mare, decît cea a formelor corespunzătoare de prezent (ср. *не говорю, не могу, не понимаю*).

Complementul exprimat prin genitivul partitiv și prin genitivul obiectului de uz temporar este socotit de autorii manualului complement indirect. Ex.: *Выпей — ка огуречного рассола с мёдом; Ух! Дайте, маменька, платочка пот обтереть* (p. 210). Noi înclinăm a crede că un astfel de complement e mai curînd direct, deoarece stă după verbe tranzitive și acțiunea trece asupra lui, fie chiar parțial sau temporar. Dacă ne-am conduce numai după formă, atunci și genitivul cu negație (*я не пью воды*) ar trebui socotit complement indirect, ori manualul de care vorbim îl consideră pe bună dreptate complement direct.

În capitolul «Complementele circumstanțiale» se arată că anumite grupuri de cuvinte cu valoare de circumstanțial conțin atribute care constituie un element obligatoriu al circumstanțialului, de ex.: *Он отвечал тихим голосом* (p. 214). Ideea e justă, dar din păcate nu e dezvoltată. Aici e vorba de îmbinările de cuvinte legate prin sens care, într-adevăr, au un rol important pentru sintaxa limbii ruse, dar care n-au fost încă studiate.

Referitor la circumstanțialele de măsură, trebuie spus că nu toți lingviștii acceptă această categorie așa cum e expusă în manualul de care ne ocupăm. Noi credem că divizarea circumstanțialelor care arată timpul în circumstanțiale de timp și de măsură timpului, e inutilă și îngreuiază însușirea sintaxei limbii ruse. Mult mai potrivit ar fi să se socotească măsura timpului ca o valoare a circumstanțialului de timp. Noi socotim mai conformă cu realitatea lingvistică categoria circumstanțialului de măsură și grad care e apropiat de circumstanțialul de mod.

Referitor la clasificarea propozițiilor cu o singură parte principală de propoziție (односоставные предложения), se poate obiecta împotriva faptului că propozițiile infinitivale au fost incluse în categoria propozițiilor impersonale și li s-a acordat un spațiu prea restrîns. Deși propozițiile infinitivale sînt apropiate de cele impersonale, credem că ar fi fost mai oportun să fie tratate aparte și mai pe larg, deoarece au specificul lor — un caracter modal pronunțat — și ocupă un loc important în sintaxa limbii ruse.

La pagina 344 sînt expuse cazurile de trecere între propoziția simplă și frază — construcțiile de scop, explicative și comparative. Aceste construcții sintactice provoacă multe greutăți studenților. Unii le consideră părți secundare de propoziție, alții propoziții subordonate. De aceea era necesar să se insiste mai mult asupra lor, deoarece, fiind un fenomen complex, nu pot fi explicate pe o jumătate de pagină.

Propozițiile subordonate sînt clasificate în acest manual după conjuncțiile și cuvintele relative prin care se leagă de regentă și între ele. Fără îndoială o asemenea clasificare scoate mai bine în evidență raporturile dintre propoziții și mijloacele sintactice prin care se exprimă aceste raporturi. Dar această clasificare are și un mare neajuns — ea face să treacă neobservate tipurile propozițiilor secundare, ceea ce duce la o serioasă lacună în pregătirea studenților. Considerăm că trebuiau expuse aparte și tipurile propozițiilor secundare, fie și în mod succint.

La fraza formată prin juxtapunere cu valoare comparativă prin opunere se aduce un astfel de exemplu: «Пусть светит месяц — ночь темна» (p. 418). Considerăm că exemplul nu este destul de tipic, deoarece conține o nuanță de cauzalitate mai pronunțată decît valoarea comparativă prin opunere.

Avînd în vedere calitățile indiscutabile ale acestui manual, el poate fi folosit atît în predarea sintaxei limbii ruse în institutele și școlile noastre, cît și ca îndreptar pentru cei care studiază sintaxa limbii romîne.

Ion Moise

Zenon Klemensiewicz, T. Lehr-Splawiński, St. Urbańczyk,  
**Gramatyka historyczna języka polskiego** (Gramatica istorică a limbii polone).  
Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Varșovia, 1955, 596 p.

Succesele înregistrate de lingvistica poloneză în ultimile decenii — în special în domeniul dialectologiei istorice — au pus în fața lingviștilor polonezi un material documentar nou și bogat, care trebuia studiat și clasificat. Era necesară o lucrare de ansamblu, care să interpreteze și să folosească noul material faptic, ținînd seama de noile criterii.